

Naknada štete

Uređuje: Mag. Michael Warzecha

Poštovane čitateljke i čitaoci!

U ovom broju Novog Glasnika pokušaću da vas u osnovnim crtama upoznam za pravom na naknadu štete (*Schadenersatzrecht*), kako biste stekli predstavu o slučajevima kada se stiče pravo na naknadu štete, kao i o obimu, odnosno visini naknade.

Pravo na naknadu štete može da proistekne iz različitih odnosa. Ja bih se ovog puta zadržao na naknadi štete po osnovu izvršenog delikta, kao i na pravu na naknade štete po osnovu krenjenja ugovora.

Odgovornost za počinjeni delikt javlja se kao posljedica povrede određenih pravila ponašanja obaveznih za sva lica, iz čega proizilazi da i oštećeni i lice obavezno na naknadu štete može biti svaki čovjek. Za razliku od deliktne odgovornosti, kod ugovorne odgovornosti radi se o povredi ugovora, tako da pravo na naknadu štete može imati samo druga ugovorna strana.

Uopšteno posmatrano, deliktna odgovornost u civilnom pravu je posljedica povrede određenih pravila ponašanja (pod čim se ne podrazumijeva da je uvijek u pitanju krivično djelo.) Način ponašanja je uglavnom regulisan zakonom (primjera radi Zakon o saobraćaju). Kako su građani u najvećem broju slučajeva konfrontirani zbog saobraćajnih udesa, zadržao bih se, objašnjavajući deliktnu odgovornost, na odgovornosti proizašloj iz saobraćajnih udesa, jer je ova vrsta odgovornosti najbliža prosječnom čitaocu. Kao što vam je već poznato, Zakonom o saobraćaju je regulisano kako se treba ponašati učesnik u saobraćaju, posebno vozač, tako da nepoštivanje saobraćajnih pravila automatski znači i povredu zakonske norme. To znači da usled nepoštivanja saobraćajnih propisa (koja imaju za posledicu saobraćajni udes) mogu izazvati materijalnu štetu, kao i personalnu štetu, tj. saobraćajnim udesom može biti povrijeđeno određeno fizičko lice. Odgovorno lice je u svakom slučaju lice, čijim nepoštivanjem saobraćajnih propisa je došlo do saobraćajnog udesa. Vezano za saobraćajne udese napomenuo bih i to, da postoje precizne zakonske odredbe vezane za obavezu vozača za zaključivanje takozvanog obaveznog osiguranja vozila, tj. obavezu vlasnika na zaključivanje ove vrste osiguranja, ukoliko on sam nije i vozač predmetnog vozila.

Iz iskustva znam, da je najčešći uzrok saobraćajnih udesa – nepoštivanje prava prvenstva u vožnji. Primjera radi naveo bih obavezu vozača, koji u vožnji prelazi iz jedne u drugu traku, da poštuje pravo prvenstva vozila koje se već nalazi u toj traci, obavezu vozača, koji vozi u natrag, da bi se uparkirao, da poštuje prednost vozila koje prolazi tom trakom, obavezom vozača da obrati

pažnju na sobračane znakove, posebno na obaveznu zaustavljanja, ako prelazi preko određene ulice sa pravom pretenzije, obavezu vozača da održava odstojanje u donosu na automobil koji vozi ispred njega i tome slično.

Iz navedenih primjera proizilazi, da su Zakonom o bezbjednosti saobraćaja regulisane zabrane tj. način ponašanja učesnika u saobraćaju, nepoštivanje odredaba ovog zakona, koje ima za posledicu nastanak štete, daje oštećenom pravo na naknadu štete po osnovi deliktne odgovornosti od strane uzročnika štete (tj. protiv onoga koji je prekršio norme ponašanja u saobraćaju).

Shodno § 1325 ABGB (Opšti imovinski zakonik), lice, koje je drugom licu nanijelo tjelesnu povredu, ima obavezu da mu nadoknadi troškove liječenja, izgublenu zaradu zbog nastale povrede, kao i da snosi naknadu štete zbog pretrpljenog bola.

Troškovi liječenja se u principu mogu utvrditi relativno lako (podnošenje računa vezanih za recepte, vlastiti udio u troškovima liječenja, troškovi psihoterapije i td.). Druga je stvar pitanje utvrđivanja visine naknade štete za pretrpljeni bol. Upravo vezano za određivanje visine ove vrste štete nerijetko se susrećem u praksi sa veoma nerelanim predstavama oštećenih lica. Visina ove naknade utvrđuje se putem vještaka medicinske struke. Visina naknade ovisna je u Austriji od trajanja i jačine bolova. U praksi se pretrpljeni bolovi dijele na „jake bolove“ (kod kojih se naknada obračunava po danu € 300), „srednje jake bolove“ (za koji se za svaki dan obračunava po € 200 po danu) i „lake bolove“ (sa naknadom po danu od € 100). Broj dana, koje je oštećeno lice provelo na bolovanju, ne mora se podudarati sa vremenom, tj. brojem dana, u kojem je lice osjećalo bolove. To znači, da broj dana, koje je oštećeno lice provelo na bolovanju, ne igra nikakvu ulogu pri određivanju visine naknade za pretrpljene bolove. Primjera radi, kod *Peitschenschlagsyndrom* (povrede vratnog pršljena koja je veoma česta u saobraćajnim udesima), može se shodno sudskoj praksi, a ovisno od težine povrede, očekivati naknada štete u iznosu između 1.200 i 2.000 eura. Iz iskustva znam, da upravo kod saobraćajnih udesa oštećena lica očekuju nesrazmjerno visu naknadu štete, od one koju realno mogu ostvariti, pa su skoro u pravilu razočarana sudskom presudom.

Oštećena lica imaju, nadalje, pravo na dobijanje naknade za izgublenu zaradu u prošlosti, kao i budućnosti (pod uslovom da je gubitak zarade u direktnoj vezi sa štetnim događajem). Kako se najveći broj oštećenih lica nalazi u radnom odnosu, te po nastupanju štetnog događaja i nadalje dobijaju platu, to takva lica ne mogu očekivati naknadu štete po ovom osnovu.

Ukoliko dođe do oštećenja određenih stvari (primjera radi u saobraćajnom udesu do oštećenja automobila), oštećeno lice ima pravo da traži naknadu štete i to naknadu kompletnih troškova reparature. Ukoliko se oštećeno lice ne odluči na reparaturu oštećene stvari, nego traži isplatu naknade u određenom novčanom iznosu (*Barabläse*), visina naknade štete se utvrđuje na način, da se utvrdi vrijednost stvari prije nastupanja štetnog događaja, koja se uspoređuje sa vrijednošću stvari po nastupanju štetnog događaja. Razlika između ove dvije vrijednosti stvari, predstavlja iznos naknade štete. Kako su u praksi troškovi reparature, primjera radi vozila, poprilično visoki, to se nerijetko događa, ukoliko oštećeno lice traži paušalnu naknadu, da je dosuđena paušalna naknada štete, znatno niža od naknade štete koju bi oštećeno lice dobilo, da je repariralo vozilo. Ukoliko bi iznos troškova reparature bio neuporvedivo veći od same vrijednosti vozila, riječ je o totalnoj šteti. U tom slučaju oštećeno lice ima pravo na naknadu štete u visini vrijednosti vozila, prije nastupanja štetnog događaja. Ukoliko se ostatak vozila može prodati, to se iz iznosa naknade štete odbija cijena ostvarena prodajom havariisanog vozila. U praksi osiguravajuća društva preuzimaju na sebe prodaju oštećenih vozila, tako da oštećeno lice pošteđuje od dodatnih troškova. Iz navedenog proizilazi, da u slučaju totalne štete oštećeno lice ima pravo na toliku visinu naknade štete, kako bi moglo da kupi vozilo u vrijednosti svoga vozila, prije saobraćajnog udesa.

Na kraju bih skrenuo pažnju na to, da sam u ovom tekstu pokušao da u osnovnim crtama predstavim mogućnost deliktne naknade štete. Pri tome sam se zadržao na posljedicama saobraćajnog udesa. Ipak bih preporučio čitaocima, da se u slučaju kada kao oštećeno lice žele da pokrenu postupak naknade štete, prethodno obrate advokatu, u kojeg imaju povjerenja. ⚖

Mag. Michael Warzecha
Rechtsanwalt/Advokat

**SAVETOVANJE NA VAŠEM
MATERNJEM JEZIKU**

- Pravo boravka
- Radno pravo
- Stambeni/Vlasnički odnosi
- Privredno pravo (osnivanje firme u Austriji i domovini)
- Porodično pravo (razvodi, usvajanja i sl.)
- KRIVIČNI POSTUPCI

Stubenring 4, A-1010 Wien
Tel. +43/1/513 95 66
Fax. +43/1/512 59 46